

SVEUČILIŠTE U ZADRU
ODJEL ZA IZOBRAZBU UČITELJA I ODGOJITELJA
MAGISTRA IADERTINA

ETIČKA IZJAVA

Časopis Magistra Iadertina pridržava se preporuka Odbora za izdavačku etiku (Committee on Publication Ethics–COPE; http://publicationethics.org/files/u2/Best_Practice.pdf) prilikom reguliranja standarda etičnoga ponašanja i odnosa sviju strana uključenih u postupak objavljivanja (autora, urednika, recenzenata i izdavača).

ETHICAL STATEMENT

The Journal Magistra Iadertina adheres to the Recommendation of the Committee on Publicity Ethics (COPE; http://publicationethics.org/files/u2/Best_Practice.pdf) in regulating ethical conduct standards and the relationships of all parties involved in the publication process (authors, editors, reviewers and publishers).

Članci objavljeni u časopisu referiraju se i registriraju u:

The articles appearing in Journal are abstracted and indexed in:

Scopus, DOAJ, ERIHPlus, EBSCO (EBSCO Discovery Service (EDS), Education Source, Education Source Ultimate, The Belt and Road Initiative Reference Source), MLA International Bibliography, RILM, Hrčak, Google Scholar.

Online inačica časopisa je na web stranici / Online version of the journal on the web address <https://morepress.unizd.hr/journals/magistraiadertina>

SVEUČILIŠTE U ZADRU
ODJEL ZA IZOBRAZBU UČITELJA I ODGOJITELJA
UNIVERSITY OF ZADAR
DEPARTMENT OF TEACHER AND PRESCHOOL
TEACHER EDUCATION

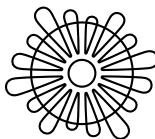
UDK 37
God. 19

ISSN 1846-3606
sv. 2

MAGISTRA IADERTINA

(19/2)

2024.

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Magistra Iadert. (Sveuč. u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja)	God./Vol. (19/2)	Str./P. 1-208	Zadar, 2024.
---	---------------------	---------------	--------------

NAKLADNIK / *Publisher*
SVEUČILIŠTE U ZADRU
Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

POVJERENSTVO ZA IZDAVAČKU DJELATNOST / *Publishing Committee*
Lena Mirošević, predsjednica

GLAVNI UREDNIK / *Editor in Chief*
Robert Bacalja

IZVRŠNA UREDNICA / *Executive Editor*
Katarina Ivon

UREDNIŠTVO / *Editorial Board*
Stjepan Blažetin (Pécs), Maja Cindrić (Zadar), Mira Klarin (Zadar), Leszek
Małczak (Katowice), Diana Nenadić Bilan (Zadar), Slavica Šimić Šašić (Zadar),
Laszlo Varga (Sopron), Slavica Vrsaljko (Zadar), Smiljana Zrilić (Zadar)

ZNANSTVENI SAVJET / *Scientific Council*
Vlasta Hus (Maribor), Johann Pehofer (Eisenstadt),
Izabela Sorić (Zadar), Jasminka Zloković (Rijeka)

TAJNICA UREDNIŠTVA / *Secretary of Editorial Board*
Emilija Matassi Botunac

MLADI UREDNICI / *Junior Editors*
Jelena Alfirević Franić (Zadar) i Jakov Proroković (Zadar)

LEKTORI
Copyediting
Eda Šarić
(hrvatski / *Croatian*)

Sandra Mladenović
(engleski / *English*)

NASLOVNA STRANICA
Front Page
Josip Zanki

UDK OSTRUČAVANJE
UDC Indexing
Zorica Antulov

RAČUNALNI SLOG
Layout
Sveučilište u Zadru

SVEUČILIŠTE U ZADRU

ODJEL ZA IZOBRAZBU UČITELJA I ODGOJITELJA

UDK 37
God. 19

ISSN 1846-3606
sv. 2

MAGISTRA IADERTINA

(19/2)

2024.

Magistra Iadert. (Sveuč. u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja)	God./Vol. (19/2)	Str./P. 1-208	Zadar, 2024.
---	---------------------	---------------	--------------

SADRŽAJ / CONTENTS

<i>Uvodna riječ urednice temata</i>	8
-------------------------------------	---

IZVORNI ZNANSTVENI RADOVI

Berislav Majhut POVIJEST DJEČJE KNJIŽEVNOSTI KAKO SU JE VIDJELI SOCIJALISTIČKI ISTRAŽIVAČI U HRVATSKOJ DO 1965. <i>Zagreb, Hrvatska</i>	15
--	----

Kathleen Kellett MONSTER BOOK CLUB: ENGAGING WITH CONTEMPORARY YOUTH POLITICAL KNOWLEDGES THROUGH YOUNG ADULT LITERATURE <i>Stevens Institute of Technology, USA</i>	35
---	----

Ivana Milković, Vladimira Rezo DIDAKTICIZAM U HRVATSKOJ PRIJEVODNOJ DJEČJOJ KNJIŽEVNOSTI NA PRIMJERIMA IZ ANGLOFONE KNJIŽEVNOSTI <i>Učiteljski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska</i> <i>Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska</i>	63
---	----

Rosy-Triantafyllia Angelaki MATERIALITY, METAFICTION AND “THE REALITY OF FANTASY” IN CONTEMPORARY PICTUREBOOKS <i>Department of Early Childhood Education,</i> <i>Aristotle University of Thessaloniki, Greece</i>	109
---	-----

SADRŽAJ / CONTENTS

PRETHODNO PRIOPĆENJE

Tihomir Engler, Sanja Ivanović Grgurić

USUSRET NOVOJ PERIODIZACIJI HRVATSKE
DJEČJE KNJIŽEVNOSTI: PRILOG PROMIŠLJANJU
USTROJA I RAZVOJA KULTURNOG POLJA HRVATSKE
DJEČJE KNJIŽEVNOSTI

139

Odsjek za njemački jezik i književnost,

Filozofski fakultet Sveučilišta u Osijeku, Hrvatska

PREGLEDNI RADOVI

Maja Verdonik

PUPPET THEATER TRANSPOSITIONS OF
CONTEMPORARY PICTUREBOOKS

159

Faculty of Teacher Education, University of Rijeka, Croatia

Tetiana Kachak, Tetyana Blyznyuk

RESEARCH OF CHILDREN'S LITERATURE
IN UKRAINIAN SCIENTIFIC DISCOURSE

177

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ukraine

UVODNA RIJEČ UREDNICE TEMATA

ZA ISTIM STOLOM – POLOŽAJ I STATUS ISTRAŽIVANJA DJEČJE KNJIŽEVNOSTI I KULTURE

Tematski broj znanstvenog časopisa *Magistra Iadertina* donosi znanstvene radove koji su izloženi na Međunarodnoj znanstvenoj konferenciji „Za istim stolom: položaj i status istraživanja dječje književnosti i kulture“ koja je održana na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, 23.-25. studenoga 2023. godine u organizaciji Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti (HIDK), Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odsjeka za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te Centra za istraživanje dječje književnosti i kulture Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Znanstvenom konferencijom željelo se propitati što istraživanja dječje književnosti i kulture mogu ponuditi humanistici, stoga se i samim naslovom htjelo uputiti na relevantnu metaforu „dječjeg stola“ Anne Mae Duane (2013) kojom autorica ilustrira položaj dječjih studija u humanistici, sugerirajući njihov gotovo marginalni status. S druge strane je i dječje književnost kao istraživačko polje dugo vremena uživala marginalni status, smještajući se na rubnu poziciju humanistike, u svojevrsnom procjepu između humanističkih i odgojnih znanosti, balansirajući svoj istraživački fokus od isključivo književnih aspekata teksta do njegovih recepcijskih učinaka u odgojno-obrazovnom kontekstu. Narančić Kovač (2013) opravdano navodi tri ključna razloga marginalizacije dječje književnosti, prvi je povezan s njezinom publikom (djetetom kao konzumentom), drugi sa samom svrhom dječje književnosti (funkcionalnost dječje književnosti), dok je treći usmjeren na povezanost dječje i popularne književnosti, vezujući apriori dječju književnost za *niski* književni registar, pomalo gubeći iz vida i činjenicu da bez razvijenih ekonomskih (komercijalnih) strategija niti jedno djelo *visokog* književnog registra neće naći put do čitatelja. Dječja se književnost kao zasebno područje istraživanja etablirala tek od početka 20. stoljeća, njezin marginalni status proizlazio je iz pozicije imanentne književne kritike koja joj je zamjerala jednostavnost i naglašenu namjensku ulogu. Pojavom kulturnoteorijskih istraživačkih koncepata koji usmjeravaju svoj istraživački fokus izvan imanentističkog pristupa književnosti te percipirajući književnost kao *označiteljsku praksu*, pritom razumijevajući različite diskursne manifestacije interdisciplinarno, dolazi do sve značajnijeg interesa za dječju književnost koja se oblikuje u interakciji sa širim kulturnim predodžbama

o djetinjstvu i djetetu. Danas je nužno u govor o dječjoj književnosti uzeti u obzir kulturne i socijalne uvjete njezina oblikovanja te specifičnosti estetske dimenzije dječje književnosti koja je otvara kao prilično kompleksno istraživačko polje. Kontekst suvremenog djetinjstva i oblikovanje drugačije dječje svakodnevice, različitih čitateljskih praksi i specifičnosti implicitnog čitatelja kojega diskurs dječje književnosti konstruira mijenja i samu dječju književnost, ali i istraživačke joj pristupe. Kategorija implicitnog čitatelja kao važna instanca dječje književnosti i diskursa o dječjoj književnosti zasigurno usmjerava pogled nadzoru (kontroli) dječje književnosti od strane odraslih, čime se dječjoj književnosti pridaje odgojno-obrazovna (utilitarna) svrha, što je u diskrepanciji s temeljnim razumijevanjem književnosti kao umjetnosti, no zanemaruje se činjenica da dječja književnost nije namijenjena isključivo djetetu. Ona otvara višestruke interpretativne mogućnosti i perspektive, obraćajući se gotovo uvijek dvojnoj publici, djeci i odraslima, pri tom nudeći potencijalnu slojevitost vlastite interpretacije, što predstavlja svojevrsan istraživački izazov. Stoga je potrebno propitivati odnose dječje književnosti i društvene kontrole (odnose moći i ideologije u dječjoj književnosti), specifičnosti nacionalnih okolnosti strukturiranja dječje književnosti i diskursa o dječjoj književnosti, odnose dječje književnosti i književnosti za odrasle, odnose dječje književnosti i popularne kulture, specifičnosti odnosa funkcionalnog i umjetničkog u dječjoj književnosti te u konačnici i ekonomske aspekte dječje književnosti. Na tom tragu tekstovi pred nama propituju različite tematske i nacionalne vizure i diskurse o dječjoj književnosti, dotičući se aktualnosti koje prate suvremeno teoretiziranje o dječjoj književnosti.

Hrvatska dječja književnost u svom razvojnem hodu prolazila je kroz različita državna i ideološka uređenja, što je zasigurno utjecalo na oblikovanje čitateljskih praksi, aktualiziralo pitanja cenzure i oblikovanja književnog kanona dječje književnosti. Zahvaćajući široko u društveni kontekst strukturiranja hrvatske dječje književnosti Berislav Majhut propituje povijest dječje književnosti i njezine (re) prezentacije do 1965. godine, iz pozicije dvaju autora koja su obilježila navedeno razdoblje teorijskog bavljenja dječjom književnošću: Grigora Viteza i Dan-ka Oblaka, dok se pitanjima periodizacije hrvatske dječje književnosti, njezinim kulturnim i ideološkim specifičnostima te mogućnostima ustrojavanja hrvatske dječje književnosti kao kulturnog polja bavi rad Tihomira Englera i Sanje Ivano-
vić Grgurić. Kompleksnost razvoja nacionalnih dječjih književnosti potvrđuje i primjer ukrajinske dječje književnosti o čijim specifičnostima pišu autorice Te-tiana Kachak i Tetyana Blyznyuk. Autorice navode ključne trendove u razvoju

ukrajinskih istraživanja o dječjoj književnosti krajem 20. i početkom 21. stoljeća, ali razmatraju i strategije, metodologije i kritičke pristupe koji bi u istraživanju i afirmaciji dječje književnosti bili učinkoviti.

O didakticizmu u prijevodnoj dječjoj književnosti na primjeru dvaju djela anglofone književnosti, *Petar Pan* i *Medo Winnie zvani Pooh*, koji su dio hrvatskoga odgojno-obrazovnog konteksta pišu Ivana Milković i Vladimira Rezo. Autorice razmatraju i moguće interpretacijske utjecaje didaktičkih elemenata na tekst i čitateljsku publiku. O književnosti za mlade kao poticaju stjecanja političkog znanja među mladom publikom piše Kathleen Kellett. Autorica donosi metodologiju šestomjesečne digitalne etnografske studije tijekom koje je dvanaestero američkih tinejdžera čitalo i analiziralo beletristička književna djela namijenjena mladima u kojima su političke teme prikazane kroz prizmu metafore čudovišnosti, pritom potičući interdisciplinarnost u razumijevanju i stjecanju političkih znanja. Polazeći od višemodalnosti kao karakteristika slikovnice i lutkarske predstave Maja Verdonik analizira suvremene lutkarske predstave izvedene prema slikovnicama kao predlošcima. Autorica nastoji utvrditi karakteristike koje povezuju slikovnicu i lutkarsko kazalište te načina na koje se u lutkarskim predstavama očituju transformirani verbalno-vizualni elementi slikovnica prema kojima su predstave izvedene. Materijalnim aspektima slikovnice te pojmovima narativnost i nenarativnosti, fikcije, nefikcije i metafikcije koji se dovode u svezu s materijalnosti raspravlja se u radu Rosy-Triantafyllia Angelaki, pritom razumijevajući slikovnicu kao predmet (artefakt) koji može neutralizirati granicu između stvarnosti i fikcije.

Ponudeni radovi donose novost te pokazuju raznolikost u istraživačkim pristupima dječjoj književnosti, ali i nesumljive istraživačke i semantičke potencijale koje dječja književnost i dječja kultura posjeduju kao predmet istraživanja različitih disciplina. U konačnici možemo se složiti s činjenicom da u promijenjenim okolnostima suvremenosti dječja književnost i kultura postaju veliki i prilično zahtjevni istraživački izazovi.

Katarina Ivon

EDITORIAL INTRODUCTION

AT THE SAME TABLE: THE POSITION AND STATUS OF RESEARCH IN CHILDREN'S LITERATURE AND CULTURE

The thematic issue of the scientific journal *Magistra Iadertina* presents scholarly papers that were delivered at the international scientific conference “At the Same Table: The Position and Status of Research in Children’s Literature and Culture”, held at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb from November 23 to 25, 2023. The conference was organized by the Croatian Association of Researchers in Children’s Literature (HIDK), the Faculty of Croatian Studies at the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, the Department of Comparative Literature at the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, and the Centre for Research in Children’s Literature and Culture at the Faculty of Teacher Education, University of Zagreb. The aim of the conference was to critically examine what exactly the research in children’s literature and culture can contribute to the humanities. The conference title itself draws on the relevant metaphor that is the so-called “children’s table”, introduced by Anne Mae Duane (2013), which the author used to illustrate the position of childhood studies within the humanities, suggesting their somewhat marginal status. Similarly, children’s literature as a field of research has long been perceived as marginal, occupying a peripheral position within the humanities, situated in some kind of a gap between the humanities and the educational sciences, where it ranges in its research focus from the exclusively literary aspects of texts to their reception and pedagogical implications within educational contexts. Narančić Kovač (2013) rightly identifies three key reasons for the marginalization of children’s literature: the first is related to its audience (the child as a consumer), the second to the very purpose of children’s literature (its functional role), and the third to the association between children’s literature and popular literature, which a priori ties children’s literature to a *lower* literary register. This perspective often overlooks the fact that, without developed economic (commercial) strategies, no work of *high* literary value would find its way to readers. Children’s literature established itself as a distinct field of study only at the beginning of the 20th century, with its marginal status stemming from the position of immanent literary criticism, which criticized it for its simplicity and overtly utilitarian role. However, with the emergence of cultural-theoretical research frameworks that shift their focus beyond the immanentist approach to literature—perceiving literature as a form of a semiotic practice whilst understanding

various discursive manifestations in an interdisciplinary manner—there has emerged a growing interest in children's literature which has been interactively forming within broader cultural conceptions of childhood and the child. Today, any discussion of children's literature must take into account the cultural and social conditions of its creation, as well as the specificities of its aesthetic dimension, which opens it up as a remarkably complex field of research.

The context of contemporary childhood, along with the shaping of a different everyday life for children, diverse reading practices, and the specificities of the implied reader constructed by the discourse of children's literature, transforms not only children's literature itself but also the approaches to its study. The category of the implied reader, as a significant instance of children's literature and the discourse surrounding it, inevitably directs attention to the oversight (control) of children's literature by adults. This, in turn, assigns to children's literature an educational (utilitarian) purpose, which is at odds with the fundamental understanding of literature as art. However, it is often overlooked that children's literature is not intended exclusively for children. Instead, it opens up multiple interpretative possibilities and perspectives, addressing a dual audience—both children and adults—while offering a potential depth of interpretation, which constitutes a somewhat unique research challenge. It is therefore necessary to examine the relationships between children's literature and societal control (power and ideology in children's literature), the specificities of national contexts in structuring children's literature and its discourse, the relationship between children's literature and literature intended for adults, the interplay between children's literature and popular culture, the balance between functionality and artistry in children's literature, and, ultimately, the economic aspects of children's literature. In this context, the texts presented here explore various thematic and national perspectives and discourses on children's literature, addressing contemporary issues relevant to the theorization of children's literature today.

Croatian children's literature, throughout its development, has traversed various political and ideological systems, which have undoubtedly influenced the shaping of reading practices, raised issues of censorship, and impacted the formation of the literary canon of children's literature. Addressing the broader social context of the structuring of Croatian children's literature, Berislav Majhut examines the history of children's literature and its (re)presentations up to 1965. His analysis focuses on two authors who defined this period of theoretical engagement with children's literature: Grigor Vitez and Danko Oblak. On the other hand, the article by Tihomir Engler and Sanja Ivanović Grgurić explores the issues of periodization in Croatian children's

literature, its cultural and ideological specificities, and the possibilities of organizing Croatian children's literature as a cultural field. The complexity of the development of national children's literatures is further illustrated by the example of Ukrainian children's literature, whose specificities are analyzed by Tetiana Kachak and Tetyana Blyznyuk. The authors identify key trends in the development of Ukrainian research on children's literature at the end of the 20th and the beginning of the 21st century, while also considering strategies, methodologies, and critical approaches that could be effective in the study and promotion of children's literature.

Ivana Milković and Vladimira Rezo write about didacticism in translated children's literature, using two works of Anglophone literature—*Peter Pan* and *Winnie-the-Pooh*—as examples, both of which are part of the Croatian educational context. The authors also consider the potential interpretative influences of didactic elements on the text and its readership. Young adult literature as a stimulus for acquiring political knowledge among young audiences is explored by Kathleen Kellett who presents the methodology of a six-month digital ethnographic study during which twelve American teenagers read and analyzed fictional works intended for young readers, in which the political themes have been depicted through the metaphorical lens of monstrosity. The study thus promotes interdisciplinarity in understanding and acquiring political knowledge. Starting from multimodality as a characteristic of picture books and puppet theater, Maja Verdonik analyzes contemporary puppet performances based on picture books as source material. The author seeks to identify the features that connect picture books and puppet theater, as well as the ways in which transformed verbal and visual elements of picture books are manifested in puppet performances derived from them. The material aspects of picture books, along with the concepts of narrativity and non-narrativity, fiction, non-fiction, and metafiction—linked to materiality—are explored in the work of Rosy-Triantafyllia Angelaki, who approaches the picture book as an object (artifact) capable of neutralizing the boundary between reality and fiction. The papers presented offer innovative perspectives and demonstrate diversity in research approaches to children's literature while highlighting the undeniable research and semantic potential that children's literature and culture possess as subjects of study across various disciplines. Ultimately, it can be agreed that, within the transformed circumstances of contemporary society, children's literature and culture represent significant and quite demanding research challenges.

Katarina Ivon